

บทที่ 1

บทนำ

ความจำเป็นและความสำคัญของปัญหา

ในช่วงก่อนแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติระยะที่ 1 ถึงต้นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติระยะที่ 2 คือระหว่าง พ.ศ. 2500-2510 ประชากรของประเทศไทยเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว อัตราการเพิ่มสูงสุดของประชากรในช่วงเวลาดังกล่าวถึงร้อยละ 3 ต่อปี จึงเป็นภาระแก่รัฐบาลในการขยายปริมาณในการจัดการศึกษาภาคบังคับปีที่ สอดคล้องกับอัตราการเพิ่มของประชากรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติระยะที่ 2 เรื่อยมา จนถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติระยะที่ 3 และผลที่ตามมาคือต้องมีการขยายปริมาณการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและการศึกษาระดับอื่น ๆ ให้สอดคล้องกันด้วย โดยเฉพาะในส่วนของการผลิตครูในช่วงเวลาดังกล่าว ได้มีการเปิดสถาบันผลิตครูเพิ่มขึ้นมากมายเพื่อผลิตครูทั้งภาคปกติและภาคสมทบ ให้ทันความต้องการซึ่งเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ขณะเดียวกันได้มีการรณรงค์ ทั้งภาครัฐบาลและเอกชนเพื่อลดอัตราการเพิ่มของประชากรจนถึงช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติระยะที่ 4 (พ.ศ. 2520-2524) อัตราการเพิ่มของประชากรได้ลดลงเหลือร้อยละ 2.2 ต่อปี และได้มีความพยายามต่อไปในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติระยะที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) โดยได้ตั้งเป้าหมายว่าจะลดอัตราการเพิ่มของประชากรให้เหลือร้อยละ 1.5 ต่อปี อันมีผลทำให้อัตราการเพิ่มของประชากร ที่จะเข้าศึกษาในระดับประถมศึกษา เริ่มลดลงในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติระยะที่ 4 และลดลงอย่างชัดเจนในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติระยะที่ 5 และคาดว่าจะเป็นอย่างนี้ต่อไปในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติระยะที่ 6 และ 7 ทำให้ความต้องการครูเพื่อสอนในระดับดังกล่าวซึ่งในอดีตเคยมีเป็นจำนวนมาก กลับต้องลดลงอย่างมากในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติระยะที่ 5 และแผนต่อ ๆ ไป (คุรุปริทัศน์ กันยายน 2527 : 31) ดังรายงานการเปรียบเทียบจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาฝึกหัดครูปีการศึกษา 2523-2528 กับจำนวน

ตำแหน่งครูที่หน่วยงานใช้ครูต่าง ๆ เปิดรับปี พ.ศ. 2524-2529 ของสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2528 : 3) ปรากฏว่าปีการศึกษา 2523-2528 มีผู้สำเร็จ
การศึกษาฝึกหัดครู 41,676 คน 37,556 คน 49,041 คน 62,581 คน 53,394 คน
และ 43,807 คน ตามลำดับ โดยไม่รวมผู้สำเร็จสาขาศึกษาศาสตรมหาวิทาลัย
สุโขทัยธรรมราชและผู้สำเร็จหลักสูตร อคป. ของวิทยาลัยครู ในขณะที่จำนวนความ
ต้องการครูเพื่อไปสอนในสถาบันการศึกษาระดับต่าง ๆ ลดลงโดยดูจากตำแหน่งครู ที่หน่วย
งานใช้ครูต่าง ๆ เปิดรับในแต่ละปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2524-2529 มีจำนวน 28,267 คน
23,054 คน 10,042 คน 6,078 คน 2,939 คน และ 4,116 คน ตามลำดับ

จากการสำรวจของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ พบว่าในปี พ.ศ.
2527 มีสถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตครูสังกัดกระทรวงศึกษาธิการและทบวงมหาวิทยาลัย รวมทั้งสิ้น
106 แห่ง โดยกระทรวงศึกษาธิการมีกรมต่าง ๆ ที่มีส่วนช่วยกันผลิตครูถึง 5 กรม มี
สถาบันผลิตครู 86 แห่ง ได้แก่ วิทยาลัยครูสังกัดกรมการฝึกหัดครู วิทยาลัยพลศึกษาสังกัด
กรมพลศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์และช่างศิลป์สังกัดกรมศิลปากร และวิทยาลัยเทคโนโลยีและ
อาชีวศึกษา ซึ่งสถาบันฝึกหัดครูในกระทรวงศึกษาธิการเหล่านี้ ผลิตครูตั้งแต่ระดับต่ำกว่า
ปริญญาตรีถึงระดับปริญญาตรี ส่วนทบวงมหาวิทยาลัยมีสถาบันฝึกหัดครู 20 แห่ง ได้แก่ คณะ
ครุศาสตร์และศึกษาศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ทั้งที่จำกัดรับ และไม่จำกัดรับ ผลิตครู
ตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไปจนถึงระดับปริญญาเอก สถาบันฝึกหัดครูที่มีจำนวนมากมายเหล่านี้
ต่างก็ทำหน้าที่ผลิตกำลังคนเพียงสาขาเดียวคือสาขาวิชาชีพครู และเมื่อจำนวนความต้องการ
ครูลดลงดังกล่าวแล้วนั้น สถาบันการฝึกหัดครูต่าง ๆ ก็พยายามจะลดการผลิตครูในเชิง
ปริมาณลงแต่ก็ไม่สามารถดำเนินการตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้ เนื่องจากความต้องการ
ของสังคมที่ต้องการจะศึกษาในระดับอุดมศึกษามีมากขึ้น

ในขณะที่เดียวกันสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย (ไม่นับมหาวิทยาลัย
เปิด) สามารถรับได้เพียงปีละ 16,000-17,000 คนเท่านั้น (จาเจริญ เสกธีระ 2526 :
87) ในขณะที่จำนวนผู้สมัครสอบกว่า 90,000 คน ถึงแม้จะมีมหาวิทยาลัยประเภทไม่จำกัด
รับแล้วก็ตาม แต่เยาวชนและผู้ปกครองก็ยังมีความต้องการที่จะเรียนใน สถาบันฝึกหัดครู
ในท้องถิ่นมากกว่า ทั้งนี้เพราะใช้เวลาในการศึกษาและการลงทุนน้อยกว่า จึงเรียกร้อง

ให้สถาบันผลิตครู โดยเฉพาะวิทยาลัยครูที่รับนักศึกษาเพิ่มขึ้นเพราะมีความพร้อมในเรื่องอาคารสถานที่และบุคลากรมากกว่าสถาบันอื่น ๆ แต่วิทยาลัยครูก็มีข้อจำกัดในเรื่องสาขาที่เปิดสอนคือเปิดสอนได้เฉพาะสาขาวิชาชีพครูเท่านั้น (มาตรา 5 พระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ. 2518) จึงทำให้ไม่สามารถเปิดสอนสาขาวิชาอื่นได้ ท้าให้มีปัญหาในเรื่องปริมาณและคุณภาพดังกล่าวและเพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องนี้จึงมีความจำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ. 2518 ที่ประกาศใช้มาตั้งแต่วันที่ 27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2518 แล้ว ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับภารกิจของวิทยาลัยครูที่เปลี่ยนไปตามสภาพของเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ซึ่งเหตุผลในการขอแก้ไขพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ. 2518 คือ ในระยะเวลาที่ผ่านมารัฐบาลมีนโยบายการศึกษาในระดับประถมศึกษา ทำให้เกิดความต้องการครูเป็นจำนวนมากอีกทั้งเกิดภาวะการขาดแคลนครูที่จะไปสอนในโรงเรียนประถมศึกษาดังกล่าว รัฐบาลจึงได้ขยายการฝึกหัดครู เพื่อผลิตครูออกไปสอนในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาให้เพียงพอกับความต้องการในขณะนั้นด้วย เหตุผลดังกล่าวจึงได้จัดตั้งวิทยาลัยครูขึ้นรวมทั้งสิ้น 36 แห่งทั่วประเทศ แต่ในปัจจุบันความต้องการครูลดลงจึงทำให้ต้องลดปริมาณการผลิตลง และเนื่องจากทรัพยากรของวิทยาลัยครูสังกัดกรมการฝึกหัดครู โดยเฉพาะอย่างยิ่งทรัพยากรทางด้านบุคลากร ซึ่งมีอาจารย์ระดับปริญญาเอก ปริญญาโท และปริญญาตรีรวมทั้งสิ้นกว่า 6,000 คน รวมทั้งยังมีอาคารเรียนและอาคารประกอบ การเรียนต่าง ๆ พร้อมทั้งบริเวณสถานที่กว้างขวาง สมควรที่จะนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาในด้านวิชาการต่าง ๆ แก่เยาวชนในท้องถิ่น นอกเหนือจากการศึกษาในสาขาวิชาชีพครู นอกจากนี้ยังสมควรเพิ่มเติมแก้ไขบทบัญญัติต่าง ๆ ที่ไม่เหมาะสมให้เหมาะสมยิ่งขึ้น เพื่อให้สามารถใช้วิทยาลัยครูให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษาอย่างเต็มที่ ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจึงทำให้เกิดมีพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ. 2527 ขึ้นมาเป็นฉบับที่ 2 และประกาศใช้เมื่อวันที่ 12 ตุลาคม 2527 (ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 101 ตอนที่ 144) ส่งผลให้วิทยาลัยครูทั้ง 36 แห่งในปีการศึกษา 2529 มีความเปลี่ยนแปลงหลายประการ ที่สำคัญมีดังนี้

1. การจัดตั้ง "สหวิทยาลัย" 8 แห่ง ตามข้อบังคับสภาการฝึกหัดครูว่าด้วยกลุ่มวิทยาลัยครู พ.ศ. 2528 ซึ่งประกาศ ณ วันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ. 2528

2. การขยายการเปิดสอนวิชาเอกของสาขาวิชาการอื่นที่เพิ่มมากขึ้นทั้งหลักสูตร 4 ปี และหลักสูตร 2 ปี ของระดับปริญญาตรี

3. การเปลี่ยนแปลงส่วนราชการในวิทยาลัยครู ด้วยการจัดตั้งคณะวิชาต่าง ๆ เพิ่มขึ้น และการจัดตั้งหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อปฏิบัติภารกิจตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติฉบับใหม่ให้สมบูรณ์

4. การขยายการจัดการศึกษา สำหรับบุคลากรประจำการด้วยการเปิดอบรมหลักสูตรสาขาวิชาการอื่น ๆ ทั้งในระดับอนุปริญญาและระดับปริญญาตรีแก่บุคลากรประจำการ ตั้งแต่ภาคฤดูร้อนของปีการศึกษา 2528 (กองแผนงาน กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ 2530 : ก)

สำหรับการจัดการเรียนการสอนในวิทยาลัยครู ตามพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2527 ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากแนวเดิมตั้งข้อความในมาตรา 5 ของพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวไว้ว่า "ให้วิทยาลัยครูเป็นสถาบันการศึกษาและวิจัย มีวัตถุประสงค์ให้การศึกษาระดับปริญญาตรีในสาขาวิชาต่าง ๆ ตามความต้องการของท้องถิ่น และผลิตครูถึงระดับปริญญาตรีทำการวิจัย ส่งเสริมวิถีสถาณะของครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ทุนบูรณศิลป์วัฒนธรรม และให้บริการทางวิชาการแก่สังคม..." จะเห็นว่า มาตรา 5 ของพระราชบัญญัติฉบับนี้ ได้กำหนดหน้าที่ของวิทยาลัยครูไว้อย่างชัดเจนโดยเฉพาะอย่างยิ่ง วิทยาลัยครูสามารถจัดการศึกษาวิชาการในสาขาวิชาการต่าง ๆ เพื่อสนองความต้องการของท้องถิ่นนอกเหนือจากการผลิตบุคลากรทางวิชาชีพครู (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู 2530 : ภาคผนวก 5)

สาขาวิชาการอื่น นอกเหนือจากสาขาวิชาชีพครูที่เปิดสอนในวิทยาลัยครูมีทั้งหมด 2 สาขาวิชา คือ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ และสาขาวิชาศิลปศาสตร์ ซึ่งสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ประกอบด้วย 3 คณะวิชา คือ คณะวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะวิชาเกษตรและอุตสาหกรรม และคณะวิชาอุตสาหกรรมศึกษา ส่วนสาขาวิชาศิลปศาสตร์ประกอบด้วย 2 คณะวิชา คือ คณะวิชามนุษย์ศาสตร์และสังคมศาสตร์ กับคณะวิชาวิทยาการจัดการ หลักสูตรที่เปิดสอนมีทั้งระดับอนุปริญญา ปริญญาตรีและปริญญาตรี (หลังอนุปริญญา) โดยมี ๖๐ ปรแกรม (วิชาเอก) ทั้งหมด 100 ปรแกรม(วิชาเอก) แยกเป็นหลักสูตรระดับอนุปริญญา 54 ปรแกรม (วิชาเอก) ระดับปริญญาตรี 25 ปรแกรม (วิชาเอก) และระดับปริญญาตรี

(หลังอนุปริญญา) 21 โปรแกรม (วิชาเอก) ซึ่งหลักสูตรต่าง ๆ นั้นยึดปรัชญาความเป็นเลิศ และเสรีภาพทางวิชาการ โดยมีจุดมุ่งหมายให้สอดคล้องกับหลักการในการจัดการศึกษา ของสถาบันอุดมศึกษา และมาตรฐานทางวิชาการและวิชาชีพของสาขาวิชานั้น

วิทยาลัยครูได้เปิดรับนักศึกษาเข้าศึกษาในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และสาขาศิลปศาสตร์ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2527 ในระดับอนุปริญญา หลักสูตรวิทยาลัยชุมชน ซึ่งตั้งอยู่ในวิทยาลัยครู 4 แห่ง (วิทยาลัยครูพิบูลสงคราม วิทยาลัยครูนครราชสีมา วิทยาลัยครูอุบลราชธานีและ วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช) โดยหลักสูตรวิทยาลัยชุมชนนี้ เปิดในปีการศึกษา 2527 เพียง ปีเดียว เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พุทธศักราช 2518 เป็น พระราชบัญญัติวิทยาลัยครู (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2527 ให้วิทยาลัยครูสามารถจัดการ ศึกษาสาขาวิชาชีพต่าง ๆ ได้แล้ว หลักสูตรวิทยาลัยชุมชนจึงได้เปลี่ยนเป็นหลักสูตรอนุปริญญา ในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และสาขาวิชาศิลปศาสตร์ ในปีการศึกษา 2528 ส่วนหลักสูตร ปริญญาตรีและปริญญาตรี (หลังอนุปริญญา) ได้เปิดทำการสอนในปีการศึกษา 2528 เป็นต้นมา (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู 2530 : 101) รวมผู้สำเร็จการศึกษาสาขาวิชา วิทยาศาสตร์และสาขาวิชาศิลปศาสตร์ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2528-2530 มีจำนวนทั้งสิ้น 10,217 คน แยกเป็นระดับอนุปริญญา 9,231 คน (สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ 4,267 คน และสาขาวิชาศิลปศาสตร์ 4,964 คน) ระดับปริญญาตรี (หลังอนุปริญญา) 986 คน (สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ 362 คน และสาขาวิชาศิลปศาสตร์ 624 คน) ส่วนระดับปริญญาตรี ยังไม่มีผู้สำเร็จการศึกษา (จะมีผู้สำเร็จการศึกษารุ่นแรกในปีการศึกษา 2531)

สำหรับการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ และสาขาวิชาศิลป ศาสตร์นั้น ทางฝ่ายสถิติวิจัยและประเมินผล กองแผนงาน กรมการฝึกหัดครู กระทรวง ศึกษาธิการ ได้ติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาของวิทยาลัยครู ในปีการศึกษา 2529 โดยมี ประเด็นปัญหาสำคัญๆในการศึกษา ดังนี้

1. จำนวนผู้สำเร็จการศึกษาที่มีงานทำ ไม่มีงานทำ และศึกษาต่อในแต่ละระดับ สาขา และหลักสูตร
2. ความสอดคล้องระหว่างการจัดการศึกษาของสหวิทยาลัย กับความต้องการ ของท้องถิ่น ที่สหวิทยาลัยนั้น ๆ รับผิดชอบ

3. ลักษณะงานที่ผู้สำเร็จการศึกษายึดเป็นหลัก
4. การนำความรู้ที่เรียนไปใช้งาน
5. วิธีการทำงาน การได้งาน ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานของผู้สำเร็จการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถามติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยครู โดยคณะผู้วิจัยเป็นผู้สร้างขึ้นเองแบ่งเป็น 3 ตอน คือตอนเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวทางการศึกษา ตอนสำหรับการมีงานทำ และตอนสำหรับการไม่มีงานทำ การเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม โดยกลุ่มแรกเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตในวันซ้อมรับพระราชทานปริญญาบัตรที่วิทยาลัยครูทั้ง 36 แห่งจัดขึ้น กลุ่มที่ 2 เก็บรวบรวมข้อมูลทางไปรษณีย์สำหรับบัณฑิตที่มิได้เข้ารับพระราชทานปริญญาบัตร ซึ่งกลุ่มนี้รวมทั้งผู้สำเร็จการศึกษาระดับอนุปริญญาด้วย ในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และสาขาวิชาศิลปศาสตร์ มีผู้สำเร็จการศึกษาทั้งสิ้น 3,395 คน แยกเป็นระดับปริญญาตรี 104 คน ระดับอนุปริญญา 3,291 คน มีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 1,326 คน แยกเป็นระดับปริญญาตรี 61 คน และระดับอนุปริญญา 1,265 คน เมื่อจำแนกจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามเทียบกับประชากรผู้สำเร็จการศึกษา พบว่ามีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้นคิดเป็นร้อยละ 39.06 ระดับปริญญาตรีร้อยละ 58.65 และระดับอนุปฏิญาร้อยละ 38.44 การวิเคราะห์ข้อมูลชี้ค่าความถี่และค่าร้อยละ ผลการศึกษาพบว่าบัณฑิตสาขาวิชาวิทยาศาสตร์มีผู้สำเร็จการศึกษากัน 17 คน เป็นบัณฑิตวิชาเอกส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ทั้งหมด มีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 13 คน มีงานทำ 10 คน (งานสอน 3 คน ประกอบอาชีพอื่น ๆ 6 คน อีก 1 คน ไม่ระบุอาชีพ) บัณฑิตสาขาวิชาศิลปศาสตร์มีผู้สำเร็จการศึกษา 87 คน มีผู้ตอบแบบสอบถาม 48 คน มีงานทำ 21 คน (งานสอน 2 คน ประกอบอาชีพอื่น ๆ 18 คน อีก 1 คน ไม่ระบุอาชีพ) ระดับอนุปริญญาที่ตอบแบบสอบถาม 1,265 คน เป็นผู้มีงานทำ 311 คน (ร้อยละ 24.59) ยังไม่มีงานทำ 345 คน (ร้อยละ 27.27) มีงานทำและศึกษาต่อด้วยจำนวน 22 คน (ร้อยละ 1.74) และเป็นผู้ที่กำลังศึกษาต่อจำนวน 587 คน (ร้อยละ 46.40) กล่าวโดยสรุปแล้วผู้สำเร็จการศึกษาระดับอนุปริญญาส่วนใหญ่มาก (เกือบร้อยละ 50) กำลังศึกษาต่อ สำหรับผู้ที่มีงานทำได้เข้าทำงานในหน่วยงานของเอกชนสูงสุด (ร้อยละ 69.87) และเมื่อวิเคราะห์ภาวะการมีงานทำของผู้สำเร็จการศึกษา โดยจำแนกเป็นสหวิทยาลัย พบว่ามีผู้สำเร็จการศึกษาจากสหวิทยาลัย

ล้านนา มีงานทำมากที่สุด (ร้อยละ 31.41) รองลงมาคือ สหวิทยาลัยศรีอยุธยา (ร้อยละ 29.10) และผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยอิสานใต้มีงานทำน้อยที่สุด (ร้อยละ 16.56) รองลงมาคือ สหวิทยาลัยอิสานเหนือ (ร้อยละ 18.81) ทั้งนี้ผู้สำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่ (ร้อยละ 40.24) สามารถนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงานได้มาก ปัญหาและอุปสรรคในการหางานของผู้สำเร็จการศึกษาคือหน่วยงานต่าง ๆ ไม่รู้จักวุฒิและวิชาเอกระดับอนุปริญญาที่ สหวิทยาลัยสอนอยู่ (ฝ่ายสถิติวิจัยและประเมินผลกองแผนงาน กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ ม.ป.ป. : 1-12)

จากการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาของวิทยาลัยครู ปีการศึกษา 2529 ของกองแผนงาน กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ จะเห็นว่าผู้สำเร็จการศึกษาสาขา วิชาวิทยาศาสตร์ และสาขาวิชาศิลปศาสตร์ จากวิทยาลัยครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (สหวิทยาลัยอิสานเหนือและสหวิทยาลัยอิสานใต้) เป็นกลุ่มผู้สำเร็จการศึกษาที่มีงานทำน้อยที่สุด เมื่อเทียบกับผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยครูในภาคอื่น ๆ ทั้งที่จำนวนนักเรียนที่สำเร็จมัธยมศึกษาตอนปลาย หนึ่งในสามของประเทศ เป็นนักเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และถ้าจะเปรียบเทียบจำนวนผู้สมัครเข้าเรียนในวิทยาลัยครูต่าง ๆ ก็พบว่า มีผู้สมัครเข้าเรียนในกลุ่มวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุด (วิบูลย์ แซ่มชื่น 2528 : 36) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาสาขา วิทยาศาสตร์ และสาขาวิชาศิลปศาสตร์จากวิทยาลัยครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือใน ปีการศึกษา 2529-2530 ซึ่งเป็นการติดตามประเมินคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาในสาขา วิชาดังกล่าวข้างต้น เพื่อรวบรวมข้อมูลในด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จ การศึกษา ว่าประสิทธิภาพการปฏิบัติงานเป็นอย่างไร ประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ และสาขาวิชาศิลปศาสตร์ตามการรับรู้ของตนเองและผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้าง ด้าน
 - 1.1 ความรู้ความสามารถทางวิชาการ
 - 1.2 ความสามารถในการปฏิบัติงาน
 - 1.3 ทักษะติดต่ออาชีพ
 - 1.4 คุณลักษณะความเป็นคนดี
2. เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานในทัศนะของผู้สำเร็จการศึกษา และผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้าง
3. เปรียบเทียบการประเมินค่าตนเองในด้านการปฏิบัติงานจริง และผลที่คาดหวังในการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาที่ประกอบอาชีพส่วนตัว

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ประชากรที่เข้าในการวิจัย เป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีสาขา วิชาวิทยาศาสตร์และสาขาวิชาศิลปศาสตร์ จากวิทยาลัยครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้างของผู้สำเร็จการศึกษา
2. การศึกษาผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษานในเรื่องความรู้ ความสามารถทางวิชาการ ความสามารถในการปฏิบัติงาน ทักษะติดต่ออาชีพ และคุณลักษณะ ความเป็นคนดี
3. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาและสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อตกลงเบื้องต้น

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดข้อตกลงเบื้องต้น คือ ผู้ตอบแบบสอบถามทุกคนตอบแบบสอบถามตามข้อเท็จจริงด้วยความเต็มใจ

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. วิทยาลัยครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หมายถึง วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสานเหนือและสหวิทยาลัยอีสานใต้
2. สหวิทยาลัย หมายถึง กลุ่มวิทยาลัยครูซึ่งเกิดจากการรวมตัวกันของวิทยาลัยครูตามข้อบังคับสภาการฝึกหัดครูว่าด้วยกลุ่มวิทยาลัยครู พ.ศ. 2528
3. สหวิทยาลัยอีสานเหนือ หมายถึง วิทยาลัยครูมหาสารคาม วิทยาลัยครูเลย วิทยาลัยครูสกลนคร และวิทยาลัยครูอุดรธานี
4. สหวิทยาลัยอีสานใต้ หมายถึง วิทยาลัยครูนครราชสีมา วิทยาลัยครูบุรีรัมย์ วิทยาลัยครูสุรินทร์ และวิทยาลัยครูอุบลราชธานี
5. ผู้สำเร็จการศึกษา หมายถึง ผู้สำเร็จการศึกษาภาคปกติตามหลักสูตรสาขาวิทยาศาสตร์และสาขาวิชาศิลปศาสตร์ ในระดับปริญญาตรีของสภาการฝึกหัดครูในปีการศึกษา 2529 และ 2530
6. ผู้บังคับบัญชา หรือนายจ้าง ของผู้สำเร็จการศึกษา หมายถึง ผู้ที่อยู่ ณ ตำแหน่งหัวหน้างานซึ่งมีอำนาจบังคับบัญชาผู้สำเร็จการศึกษา และเป็นผู้ที่มีความเข้าใจลักษณะงานที่ผู้สำเร็จการศึกษานับถืออยู่เป็นอย่างดี เช่น ถ้าผู้สำเร็จการศึกษา เป็นครูผู้สอนในระดับประถมศึกษา หรือมัธยมศึกษา ผู้บังคับบัญชาคือ อาจารย์ใหญ่หรือหัวหน้าหมวดวิชา ตามลำดับ และถ้าผู้สำเร็จการศึกษา ทำงานในหน่วยงานรัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานเอกชน ในตำแหน่งพนักงานผู้ปฏิบัติงาน ก็จะมีผู้บังคับบัญชาคือ หัวหน้าฝ่าย
7. ผู้ประกอบอาชีพส่วนตัว หมายถึง เป็นผู้ลงทุนทำงานอาชีพเอง หรือ ช่วยกิจการอาชีพของบิดามารดา

8. ผลการปฏิบัติงาน หมายถึง ความสามารถของผู้สำเร็จการศึกษาในเรื่อง ความรู้ความสามารถทางวิชาการ ความสามารถในการปฏิบัติงาน ทักษะติดต่ออาชีพ และ คุณลักษณะความเป็นคนดี ตามทักษะของตนเอง และผู้บังคับบัญชา

9. ความสามารถในการปฏิบัติงาน หมายถึง ค่าความสามารถในการปฏิบัติ งานที่ได้จากการประเมินของผู้สำเร็จการศึกษา และผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้าง จากแบบ สอบถาม ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ความไม่สมบูรณ์ของการวิจัย

1. ผู้วิจัยไม่สามารถสังเกตหรือวัดพฤติกรรมการปฏิบัติงานและผลงานโดยตรง ได้ ในกรณีนี้จึงใช้การประมาณจากการรับรู้ของตัวผู้ปฏิบัติเอง ซึ่งอาจมีความคลาดเคลื่อน จากข้อเท็จจริงบ้าง

2. ผู้วิจัยไม่สามารถทราบจำนวนที่แน่นอนของประชากร ในด้านผู้บังคับบัญชา ของผู้สำเร็จการศึกษาที่ประกอบอาชีพได้ เนื่องจากไม่ทราบจำนวนที่แท้จริงของผู้สำเร็จการ ศึกษาที่ประกอบอาชีพที่มีผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้าง จึงเป็นผลให้ร้อยละของความคิดเห็น ของผู้บังคับบัญชา เป็นเพียงร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ทำให้ข้อมูลย้อนกลับ มีขั้วร้อยละของ ผู้บังคับบัญชาทั้งหมด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ช่วยให้เห็นถึงผลการปฏิบัติงาน ของผู้สำเร็จการศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และสาขาวิชาศิลปศาสตร์ ทั้งในทักษะของตนเองและผู้บังคับบัญชา

2. เป็นแนวทางการปรับปรุงแก้ไขพัฒนาหลักสูตร สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ และสาขาวิชาศิลปศาสตร์ของวิทยาลัยครูที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ตลอดจนใช้เป็นแนวทาง ในการเปิดสาขาวิชาเอก ให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น